

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TARİH BÖLÜMÜ

ÇANAKKALE SAVAŞLARI SEMİNERİ
ÇANAKKALE SAVAŞLARINDA ANZAKLAR

HAZIRLAYAN

Ali BULUT

000211026

IV.Sınıf

II.Öğretim

Yrd.Doç.Dr. Muhammed ERAT

OCAK,2004

ÇANAKKALE

ÇANAKKALE SAVAŞLARI ÖNCESİ ANZAKLAR

Anzaklar kimlerdir?

Australian and New Zealander Army Corps kelimesi Avustralya-Yeni Zelanda Ordu Birlikleri anlamına gelen

kelimelerin ilk harflerinden (A-N-Z-A-C) oluşmuştur.

Yeni Zelanda ve Avustralyalılardan meydana gelen Anzak kolordusunun ve bir kısmı Maori ve Raratongan denilen yerliler teşkil etmiştir. Maoriler cengaver kabilelerdi ve 1915 yılı Şubatında Gelibolu Cephesinde Türklere karşı savaşmak için gönüllü yazılmışlardır. İnsanları ve komutanları arasında çok küçük farklar bulunmasına rağmen, her iki devlet askeri üniformaları arasındaki farklar değişti. Yeni Zelandalılar, tepesi kesik hatlarla dörtgen şeklinde bastırılmış bir kanadyan şapka giyorlardı. Şapka şeridinin ortasında kırmızı bir çizgi bulunuyordu. Ceketlerinin omuz işaretinde “ New Zeland-Yeni Zelanda” kelimesinin baş harfleri “NZ” numuzları takılıydı. Avustralyalılar, kanadyan şapkalarını tüfek asılan sol omuz tarafı yukarı bastırmışlardı.

1914’te Avustralya ve Yeni Zelanda’nın Genel Durumu

1914 yılında her iki toplum da bir çok yönleriyle birbirlerine benzemekte ve ortak yönler yansıtmaktadırlar. İki ülkede nüfuslarına oranla daha geniş topraklara sahip olduğundan, yerleşim alanları birbirine uzak ve dağınık bir şekildeydi. Bununda etkisiyledir ki bu ülkelerde toplum bireyleri arasında sosyal iletişim ve kaynaşma yeterli düzeye ulaşamamış ve ayrı birer millet olma bilinci tam anlamıyla gelişmemiştir. İnsanlar henüz ilkelerini, İngiltere’nin denizaşırı birer parçası olarak görmekteydiler.

Avrupa’da I.Dünya Savaşı çıkınca İngiltere, denizaşırı kolonilere genel bir çağrıda bulunur ve onlardan destek ister. Anavatan’dan gelen bu yardım çağrısına Kanada, Güney Afrika ve Hindistan gibi denizaşırı kolonilerin yanı sıra Avustralya ve Yeni Zelanda Hükümetleri de olumlu yanıt verip, İngiltere’nin yanında savaşa katıldıklarını ve her türlü yardıma hazır olduklarını bildirdiler. Aslında Avustralya ve Yeni Zelanda’nın hemen böyle bir karar alması doğaldı. Çünkü, iki ülke halkı da, tarihsel nedenlerle kendilerini İngiltere’ye bağlı saymakta, hatta ülkenin varoluş nedeni olarak görmektedirler. Bu tutumun temel nedeni buralara ilk yerleşenlerin ve daha sonra belirli aralıklarla gelip yerleşmeye devam edenlerin büyük bölümünün, İngiltere’den gelmiş olmalarıdır. Diğer bir deyişle, İngiltere ile olan bu “insanbağı” hiç kopmamış, aksine zaman içinde güçlenerek sürmüştür.

O yıllarda Avustralya’nın nüfusu dört buçuk milyon (500 bini yerli Aborigine), Yeni Zelanda’nın ise bir milyondan biraz fazla (100 bini yerli Maori) idi. İki ülkede de eğitim yaygın, gelişmiş ve oldukça başarılıydı. Gerçi sayıları azdı ama, üniversitelerdeki eğitim de belirli bir seviyeyi yaklaştırmıştı. İlgi çekici diğer bir nokta, o dönemde iki ülkede de genel nüfusun %90’ının okur-yazar oluşudur.

Avustralya ve Yeni Zelanda Birlikleri Avrupa Yolunda: “ANZAK” ın Doğuşu

Türkiye’nin Kasım 1914’te Almanya’nın müttefiki olarak savaşa katılmasıyla, Avrupa’da savaş içi dengeler değişti. İngiltere’nin Akdenizden Hindistan’a ve oradan Avustralya, Yeni Zelanda ve Çin’e kadar uzanan stratejik çıkarlar zincirinde en önemli halka olan Süveyş Kanalı’nın olası bir Türk saldırısına karşı savunulması sorunu birden öncelik kazanır. Ne var ki,

kanalın savunulması için elde yedek kuvvet olmadığı gibi, Batı Cephe'sinden yeterli sayıda asker kaydırmak da mümkün değildir, risklidir. Bu nedenledir ki, çözüm olarak, daha önce Batı Cephesine yollanmaları planlanan ve o sırada Mısır'da eğitim görmekte olan Hint Birlikleri ile Avustralya ve Yeni Zelanda'dan gelmekte olan kuvvetlerin, Süveyş'in savunulmasında İngiltere'ye yardımcı olmaları kararlaştırılır. Avustralya ve Yeni Zelanda ki gönüllü birliklerin eğitimi tamamlayan ek kuvvetleri de hazır olup, yola çıkmak için heyecanla beklemektedirler. Sonunda hareket günü gelir ve birlikler kendilerini cepheye götürecek askeri gemilerle, partiler halinde ülkelerinden ayrılmaya başlarlar. Bu askerlerin uğurlanışı tam bir bayram görünümünde olmaktadır. Gösterişli geçit törenleri, bandoların çaldığı marşlar ve evlatlarını, eşlerini, babalarını uğurlamaya gelen binlerce insan...

Mısır'daki Günler

İlk gönüllü birliklerini taşıyan gemiler uzun bir yolculuktan sonra Mısır'a varır. Avustralya ve Yeni Zelanda askeri İskenderiye limanına gemilerden indirilip, Kahire yakınlarındaki Zeytun Askeri Kampı'na yerleştirilirler. Burada çöl savaşı için gerekli eğitimden geçirilip, olası bir Türk saldırısına karşı Süveyş Kanalı'nı savunacaklardır. Daha sonrası için beklentileri ise hemen Batı Cephesine, Avrupa'ya gitmektir.

Avustralya ve Yeni Zelandalıların, aslında kendi alanlarında bile fazla kaynaşmadıkları görülür. Çünkü, yukarıda kısaca belirtildiği gibi ülkelerinde çoğunlukla bir birinden uzak ve kopuk, iletişim hemen hemen hiç olmadığı yerleşim merkezlerinde yaşamaktadırlar. Bu nedenle Kahire günleri onlar için de, bir bakıma kendi insanlarıyla tanışıp alışma ve kaynaşma dönemi olacaktır.

II.BÖLÜM

ÇANAKKALE SAVAŞLARI VE ANZAKLAR

Limni'deki Hazırlık Günleri

Limni adası, coğrafi konumu hem Çanakkale Boğazı'na yakın oluşu, hem de geniş Mondros limanı nedeniyle stratejik bir değere sahiptir. Ayrıca ada İngiltere açısından, Kıbrıs ve Mısır'a giden ulaşım üzerinde bulunduğu için de özel bir önem taşımaktadır. Bu nedenledir ki Limni Adası ve Monros Limanı, I. Dünya Savaşı sırasında ve özellikle Çanakkale Savaşları boyunca, Müttefik Donanması'nın Doğu Akdeniz'deki başlıca üssü olarak kullanılmıştır. Anzak birliklerinin ilk bölümünü taşıyan gemiler, rahat bir yolculuk sonunda Mondros Limanına varırlar. Onlara kısa süre içinde, arkadan gelen ve Avrupa'dan diğer Müttefik kuvvetleri de katılır. Bunlar arasından Batı Cephe'sinden kaydırılan İrlanda ve İngiliz Birliklerinin yanı sıra, Gurka ve Sih paralı askerlerinden oluşan Hintliler, Filistinli gönüllü Siyonist birlikleri ve Fransa'nın Afrika'daki sömürgelerinden

getirdiği birlikler yer almaktadır.Limni’de kaldıkları süre içinde, askerlere çıkarma harekatı için eğitim verilir, farklı ülke birlikleri arasında ortak askeri yönetim ve işbirliği çalışmaları yapılır, eksiklikler giderilir.

Çıkarmanın Başlayışı ve İlk Günler

Dünyanın dört bir köşesinden toplanmış birlikleri taşıyan gemiler, ayın etrafı aydınlattığı ve denizin sakin olduğu bir gecede, Gelibolu Yarımadası’na doğru sessizce yol almaya başlar.Aslında askerler, kendilerini bekleyen ve kaderin hazırladığı “korkunç ve hazin sona doğru” ilerlemektedirler.Bekliden çoğu bunu hissediyordu.Anılarında yazdıklarından bunları hissettikleri anlaşılmaktadır.

Çıkarmanın ilk günü ve onu izleyen birkaç gün, gerçekten şiddetli, kanlı ve inanılmayacak boyutlarda can kaybına yol açan çarpışmalarla geçer.Durum, Müttefikler ve özellikle Anzaklar açısından tam bir felakettir.Gerçi, çıkarmanın ilk saatlerinde hakim olan o şok ve şaşkınlık havası atılıp toparlanılmış, sahilde hemen kazılıveren siperlere sığınılmıştır. Genel olarak bakıldığında durum hiç de iç açıcı değildir.

Müttefik Devletler Donanması’nın 18 Mart 1915’te Çanakkale Boğazı’na karşı giriştiği birleşik deniz harekatının başarısızlıkla sonuçlanmasından sonra, General Hamilton, Lord Kitchener’e, donanmanın desteğinde yapılacak ortak bir kara harekatı olmadan, güçlü Türk savunmasının kırılıp, boğazın donanmayla geçilmesinin olanaksız olduğunu bildirir. Kitchener ve özellikle Churchill, işin başından beri yalnız denizden zorlanarak ve donanmayla bu girişimin başarıyla yapılabileceğini savunuyorlardı. Ancak, 18 Mart Deniz Harekatı’nın olumsuz sonuçlarını değerlendirdikten sonra, Hamilton’un görüşlerini benimserler.

General Hamilton 25 Nisan 1915 günü, iki İngiliz ve bir Fransız Tümeni ile, bir Hint Tugayını Seddülbahir bölgesine, iki tümeden oluşan Anzak Kolordusu’nu da, ikinci derecede tuttuğu Kabatepe Bölgesine çıkarmayı planlamıştır.

25 Nisan çıkarmasından yaklaşık bir ay önce, Gelibolu’da bulunan Beşinci Kolordu Komutanlığına atanan Liman Von Sanders Paşa’nın düşüncesine göre, Müttefikler çıkarmayı Saros Körfezi’ne yapacaklardı. Bu nedenle de kendisi, birliklerin çoğunu Saros Körfezi ile Anafartalar bölgesinde; bir Tümeni Seddülbahir Bölgesinde ve iki tümenli Onbeşinci Kolorduyu da, Anadolu yakasında tutmayı uygun bulmuştur. Ayrıca savunma amacıyla kıyının belli noktalarında gözetleme ve koruma birlikleri bulunacak, asıl kuvvetler ise geride yedekte tutulacaktı. Aslında Liman Von Sanders’in bu savunma planına Türk komutanlar karşıydılar.onlara göre düşman en zayıf ve kritik anları olan çıkarma sırasında kıyıda karşılanırsa, ilerlemesi önlenebilirdi.Sanders Paşa’nın gelmesinden önce hazırlanan Türk savunma tedbirleri de böyleydi. Ancak, uygulamaya konulan, ordu komutanı Liman

Von Sanders'in planıdır. Daha sonra çıkarma başlayınca, komutanların aldıkları ek önlem ve hazırlıklar sayesinde çıkarılan ilk düşman birlikleri kıyıda karşılanarak ve fazla ilerlemeye fırsat bulamadan üç-dört kilometrelik bir ilerlemeden sonra savaş bitene kadar, buldukları yerde çakılıp kalacaklardır.

Seddülbahir Çıkarması ve Muharebeleri

25 Nisan günü, Müttefik kuvvetleri, donanmanın koruyucu bombardımanı altında, beş ayrı yerde Gelibolu Yarımadası'na çıkmaya başladılar. İngiliz ve Hint Birliklerinin ilk hedefi, Güneyde Alçıtepe'yi ele geçirip Kilitbahir platosuna ilerlemek, oradaki merkez tabyalarını susturduktan sonra boğaz'ın giriş bölgesini ele geçirmektir. Burada müttefik donanmasına bağlı savaş gemilerinin bombardımanın şiddetine bir örnek vermek gerekirse; sadece Ertuğrul Koyu sırtındaki 26. Alayın 10. Bölüğünün savunma merkezine toplam 4650 mermi atılmıştır. Buna rağmen Türk bataryaları ve kuvvetleri imha olmadığından İngiliz Birlikleri ağır kayıplar vermekte ve bu durum müttefik kuvvetler arasında büyük bir şaşkınlık yaratmaktaydı.

O günlerde, gerçek bir kahramanlık destanı yaratan Yahya Çavuş'un takımı, işte bu 10. bölüğün takımıdır. Temmuz 1915 sonuna kadar, çok kanlı geçen, göğüs göüse süngü hücumları ve karşı hücumlarla süren Kitre-Kerevizdere-Zığındere muharebeleri, özellikle Türk birliklerinin, Müttefik Donanması'nın ateşinden korunmak amacıyla, gece yaptıkları süngü hücumlarıyla en fazla ve en kanlı gecedir. Bu bölgedeki hareket Ağustos ayıyla birlikte mevzi muharebesine dönüşür. Böylece işgal kuvvetleri, 3-4 km'lik bir alanda çakılıp kalmış, Alçıtepe ve Kirte ele geçirilememiş, durum boşaltmaya kadar değişmeden böyle devam etmiştir.

Arıburnu Çıkarması ve Muharebeleri

Arıburnu'ndaki Anzak Kolordusu'nun 25 Nisan'da yaptığı çıkarmanın temel amacı önce, Kabatepe ve Küçük Arıburnu arasındaki kumsallık bölgeye çıkarmaktır. İlk aşamada Cokbayırı-Kocaçimentepe çizgisi denetim altına alınıp, oradan Maltepe bölgesi ele geçirilecek, böylece kuzeydeki Türk kuvvetlerinin Güneyde, Seddülbahir bölgesindeki Türk Birliklerine yardımı engellenmiş olacaktır.

25 Nisan sabahı savaş gemilerinin Türk mevzilerini sürekli vuran koruyucu ateşi altında, Anzak Kolordusu'nun 1. Tugayından 1500 kişilik ilk hücum dalgası, akıntı nedeniyle, çıkarma botlarının kuzeye kayması sonucu saat 05:00'te, Kabatepe Bölgesi yerine Arıburnu kesimine çıkmak zorunda kaldılar. Bu bölgede kıyı gözetlemesi yapan bir Türk takımının direnişine karşın, karaya çıkan Anzak birlikleri belli bir noktaya kadar ilerlediler. 19. tümen 24-25 Nisan gecesi Conkbayırı yönünde tatbikat yapmakta idi. Gün ağarırken, Arıburnu üzerinden top seslerinin gelmesi üzerine, Tümen Komutanı Yarbay Mustafa Kemal, bir çıkarma yapıldığını anlayıp durumu ordu komutanına bildirir, ancak bir yanıt alamaz. Durum çok kritiktir. Ordudan emir gelmemiş olmasına karşın girişimi ele alıp tüm sorumluluğu yüklenerek, 57. alayı bir batarya ile Kocaçimentepe yönünde harekete geçirir. Kendisi de durumu izlemek üzere Cokbayırı'na çıktığında, Arıburnu kesiminden bazı

askerlerin çekilmekte olduklarını ve düşman birliklerinin de bunları izlediklerini görürM. Kemal niçin kaçıyorsunuz diye askerlere sorar. Onlarda “Efendim cephanemiz kalmadı” diye cevap verirler. Bunun üzerine Mustafa Kemal “Düşmandan kaçılmaz, cephanemiz yoksa süngünüz var” diyerek askere süngü taktırıp yere yatırır. Çekilen Türk askerleri mevziyi alınca, karşı tarafta mevzi alıp duraklar. Böylece, 57. alay öncü bölüğünün Cokbayırı’na yerleşmesi için gereken süre kazanılmış olur. İşte bu an, gerçekten de Çanakkale Savaşları Kara Harekatı’nın kaderini belirleyen önemli anlardan birisidir.

25 Nisan 1915 günü, vakit ikindiye yaklaşırken, ilk çıkarma kademesi olan tümenin sahile çıkışı da tamamlanmıştır.27. Alayın birlikleri ve 57.Alayın yaptığı karşı saldırı ile süngü hücumları ile Anzaklar çok sayıda kayıp vererek sahile çekilmişler, kritik ve endişeli anlar yaşamaktadırlar.Gene de gün batarken, Anzak Kolordusu’nun sahile çıkan tümeni Arıburnu’nun sarp yamaç ve tepelerine yerleşme olanağı bulur. Bu tarihten başlayarak hareket 1915’in Ağustos ayına kadar dört ay boyunca Cokbayırı-Kocaçimentepe-Kabatepe bölgelerinde tarafların karşılıklı saldırı ve özellikle gece yapılan süngü hücumları ile yakın boğuşmalar şeklinde ve çok kanlı çarpışmalarla geçecektir. Bu çarpışmalar sırasında Türkler’de Anzaklar’da ağır kayıplar vermişlerdir. Ağustos sonuyla birlikte savaş, tümüyle siper çarpışmalarına dönüşür.Tıpkı Seddülbahir’de olduğu gibi, Anzak ordusu da taarruz hedeflerine varamamış, çıktıkları yerlerde 3-4 km’.lik bir mesafe ilerleyip boşaltmaya kadar da o nokta da kalmışlardır

Anafartalar Çıkarması ve Muharebeleri

25Ağustos 1915’ten Ağustos sonuna kadar, Müttefikler hem Seddülbahir hem de Arıburnu’nda başarılı olamayınca, Çanakkale Boğazı’nı, geriden sarkarak ele geçirmek amacıyla yeniden harekete geçerler.Bu durumu General Hamilton, Türk Ordusu’nun gerilerine sarkmak ve çember içine alıp yok etmek için, Büyük ve Küçük Kemikli burunları arasında yer alan Suvla Sahillerine çıkıp, Anafartalar’da üçüncü bir cephe açmaya karar verir.Hedef Cokbayırı ve Kocaçimentepe bloknu ele geçirerek buradan ilerleyip, Çanakkale Boğazı’na inerek hakim olmaktır.

Bu amaçla da Hamilton, 9. İngiliz Kolordusu’nu, 6-7-Ağustos gecesi karanlıktan yararlanarak bölgeye çıkardı.Amaç, sabah gün ağarmadan Türklere sürpriz bir saldırı yapmaktır. Ancak çıkarmayı öğrenen Liman Von Sanders, Saros Grup Komutanına 7. ve 12. Tümenlere süratle Anafartalar kesimine gitmesini ve karaya çıkan İngiliz birliklerine 8 Ağustos sabahı erkenden taarruz edilmesi emrini verir.

Liman Von Sanders bundan sonra Kurmay Albay Mustafa Kemal’i 8 Ağustos 1915 günü saat 9:45’te Anafartalar Grup Komutanlığına atar.Mustafa Kemal 9 Ağustos sabahı, 12. tümenle 9. İngiliz Kolordusu’na 7. tümenle de Anzak Kolordusu ile işbirliği yapmasına engel olmak amacıyla Donakçılık Bayırı yönünde saldırıya geçer. Her iki tümenin saldırıları da başarılı olur. İngiliz birlikleri de beklemedikleri bu karşı Türk taarruzu ile şaşkına döner.Ağır kayıplar verirler. Liman Von Sanders kuzey grubundaki 8. tümeni iki alayla takviye ederek, Anafartalar Grubu Komutanı Mustafa Kemal’in emrine verir.Tümen karargahına 9-10 Ağustos gecesi gelen grup komutanı Mustafa Kemal takviyeli 8. Tümeni 10 Ağustos sabahı

karanlıkta sadece süngü kullanarak hücumu geçirir.İngilizlere çok ağır kayıplar verdirilerek başarılı olunur.Diğer bölgelerde olduğu gibi Anafartalar bölgesinde de savaş, boşaltmaya kadar, siper ve mevzi savaşına dönüşmüş olur. Diğer bir deyişle, General Hamilton'un ikinci planı da başarısız olmuş, hedefine ulaşamamıştır.

Başlatmaya Varan Gelişmeler

Ekim ayı ile birlikte artık, Gelibolu Yarımadası'nın başlatılması konusu da gündeme gelmiştir.Savaş, siperlerde durgunluk kazanmış, büyük saldırıların ardı kesilmiştir.Diğer bir deyişle Churchill'in 5 Haziran 1915'te yaptığı ünlü konuşmasında tanımladığı, "... şu birkaç millik bayır fundalık İngiliz İmparatorluğunun şanlı ordularınca bir türlü geçilememiş ve Çanakkale Boğazı'na arkadan inmek mümkün olmamıştır. Argus Gazetesi, 19 ekim 1915 tarihinde, " boşaltma olacak mı ?" sorusunu ilk kez gündeme getirip tartışmaktadır.

Avustralya ve Yeni Zelanda'da gazetelerde çıkan yazılarda, Çanakkale Harekatı'nın artık açıkça ve genel boyutlarıyla eleştirildiğini görüyoruz.Ancak, gene de savaşın süreceği ve nihai başarının mutlaka alınması gerektiği belirtilmektedir.Oysa ki, Gelibolu Yarımadası'nda başlatma için gizli hazırlıklar başlatılmıştı bile.Yeni Zelanda ve Avustralyalı askerler, Gelibolu Yarımadası'nı boşaltırken geride içki, yiyecek, elbise ve birçok da takdir saygı mesajı bırakmıştır. Bir kısmı şaka dolu olan bu mesajların;bir bölümü de johnny Turk ya da "Our Friend the Enemy" (dost düşmanımız) dedikleri kahman bir savaşçıyla duyulan hayranlık ve saygı duygularını dile getirmektedir.Türk askerine karşı duyulan bu olumlu duygu ve tutumun olağanüstü derecede bilinçli ve geniş kapsamlı olduğu da anlaşılıyor. Müttefik kuvvetleri müthiş bir taktik planıyla başlatmayı kayıpsız olarak yapmışlardır.

III. BÖLÜM

ANZAKLARIN GÖZÜYLE MEHMETÇİK

Anzakların Kaleminden Mehmetçik

Çanakkale Harekatı'nın ilk günlerinde cepheden gelen haberler karşısında Anzaklar şaşkındılar.Durum hiç de bildikleri gibi değildir.İngilizler'in söyledikleri gibi Türkler hemen teslim olacağına benzememektedir.Ayrıca Türklerin bahsedildiği gibi barbar-kötü insanlar olmadığını anlamaya başlamışlardır.

Anzaklar, ilk iki üç günün şiddetli ve kanlı çarpışmalarının ve uğradıkları ağır kayıpların şokunu henüz atamamışlardı.Karşılaştıkları durum, çıkartma öncesi kendilerine söylenilenden çok farklıdır.Avustralyalı Teğmen T.j.Richards , 4 mayıs 1915 günü anı defterine şu notu düşmüştür.

“Şu Türkler şaşkırtıcı derecede iyi savaşçılar.Aralarında anlaşmazlık varmış , ya da moralleri bozukmuş gibi dedikodulara boşverinDün general Homiton’un bizlere okunan mesajına bakılırsa, Türkler savaşmaktan yorulmuşlar ve her an Havlu atabilirlermiş! Ancak,ben bundan emin degilim.Gerçi, bir an bile,bizi yenecekler diye endişelenmiyorum, ama bu savaşçıyı takdir de ediyorum.Bizlere saçma bir şekilde söylenegeldiğinin aksine, işimizin hiç de kolay olmadığını hissediyorum.

Avustralyalı yüzbaşı J.M.Ranford’un, 21 Mayıs 1915’de defterine yazdığı şu satırlar,bir bakıma Anzakların ruh halini yansıtmaktadır.

“Güneşli ve güzel bir gün.Bulduğum yerden tüm ufku kaplayan mavi Ege ‘yi görebiliyorum. Her şey çok güzel görünüyor.Aklıma şu dizeler geliyor.Doga her yerde ne güzel ve saf / kötü ve çirkin olan, sadece insan.’

Cephede çarpışmalar şiddetiyle devam edip, taraflar ağır kayıplar verirken, Avustralya ve Yeni Zelenda’da ise gazeteler, devamlı olarak Anzak Zaferi’nden bahsetmektedirler.Bu durumda, oğulları ya da akrabaları Çanakale’de bulunan aileler arasında, olası bir erken zafer ve erken dönecek askerler için umutlar artmaya başlar.Tam bu sıralarda, Avustralyalı Komutan General Bridge’in cephede vurulduğu ve aldığı ağır yara nedeniyle de kısa bir süre sonra öldüğü haberi gelir.Haber Avustralya ve Yeni Zelenda’da şok etkisi yaratır.

Değişmeye Bağlayan Türk İmajı

Türklerin esir ve yaralılarına eziyet ve işkence yaptığı yolundaki iddia ve dedikoduların yanlış ve haksız olduğu kısa süre içinde anlaşılacaktır.Bunu, resmi görevlilerin cepheden yolladığı raporlardan ve Anzak askerlerinin yazdıklarından anlamak mümkündür. Örneğin; Yeni Zelandalı Cavuş Frank Aicken genç bir askerdir.Cephede bulunduğu sırada başlıca görevi, merkez ile iki numaralı nokta arasında atla haber taşımaktır.Frank Aicken, Anzak’a geldiği gün, ilk şafağa ulaştığında genel durum hakkındaki izlenimini, tek bir kelime ile dile getiriyor.” Umutsuz.” Ayrıca, her gün birkaç kez atla haber götürüp getirirken, ne zaman atış menzillerine girse, Türklerin kasıtlı olarak kendisini hedef almayan atışlarıyla karşılaştığını belirtiyor.Türk askerleri, çocuk yaştaki bu gencin atla haber taşıdığını biliyor ve onu, “zararsız” sayıp belki de acıyıp, çok kolay vurulabilecekken sadece uyarı atışlarıyla yetiniyorlardı.

Anzak Koyu (Anzak Cove)

Tanıma merkezinden sağa dönüp deniz kıyısına doğru indikten sonra sahil şeridinin 3 km kadar ilerisinde “Shell Gren”, “Beach”, “Shrapnel Valley”, “ Plugge’s Plateau” adlı yabancı mezarlıkları bulunmaktadır.Hemen sol taraftaki küçük bir tepede, anıt kitabeleri vardır.Üzerinde “27. Piyade Alayının 8. Bölüğünden 1. Takım, 25 Nisan 1915 günü, sabaha

karşı Arıburun kıyılarına çıkan Anzak Kolordusu’nun 1500 kişilik ilk kademesinin ağır kayıplar verdirerek kıyının dik yamaçlarına sığınmak zorunda bırakılmıştır. İşte bu anıt, bu kahraman takımımızın anısına dikilmiştir.” Diye yazar.

Bu yörenin adına bu savaşta kendilerini bulduklarını söyleyen Anzaklara dostluk ve yakınlaşma simgesi olsun diye, Bakan Kurulu Kararı ile bu anıta “Anzak Koyu” adı verilmiştir. Onlarda buna karşılık Melburn’da bir Atatürk Parkı yapmışlardır.

SONUÇ

Birinci Dünya savaşı içerisinde Çanakkale Savaşları çok büyük öneme sahiptir.Bu savaşlar Türk tarihi açısından olduğu kadar dünya tarihi açısından da çok önemli sonuçlar doğurmuştur.Bu savaşlar, dokuz ay sürmüş ve binlerce insanın hayatına mal olmuş büyük bir mücadeledir.

Çanakkale savaşlarında Türk Milleti, kendisinden her açıdan üstün olan düşman kuvvetlerine karşı muhteşem bir mücadele

örneği göstermiştir.Türk Milleti'nin Çanakkale'de ortaya koymuş olduğu mücadele aynı zamanda Asya ve Ortadođu yerlerde gibi esaret altında yaşıyan milletler için umut ışığı olmuştur.

Çanakkale Savaşları milli tarihimiz, milli kültürümüz, milli benliğimiz açısından bizim için ne derece önemli ise Anzaklar için de o kadar önemlidir.Onlar bu savaşla milli kimliklerini bulmuşlardır.Millet olma,Devlet olma yolunda attıkları ilk büyük adımdır.

Çanakkale Savaşlarında Anzaklar, kardeşleri olarak gördükleri İngilizler tarafından kandırıldıklarını anladılar.İngilizlerin onlara Türkler hakkında söyledikleri “Türkler acımasız ve barbardırlar, insanlara zulüm yapmayı severler” gibi sözlerin doğru olmadığını anladılar.Aksine Türklerin mert ve yardım sever insanlar olduğunu gördüler.Savaş sırasında, düşman olmalarına rağmen Türklerle Anzaklılar arasında büyük bir sevgi bağı oluşmuştur.Bir birlerini dost olarak görmeye başlamışlar, karşılıklı sevgi,saygı ortamı savaş sırasında insanı şaşırtacak bir hal almıştır.

Çanakkale Savaşlarında Avustralya ve Yeni Zelanda halklarıyla Türk Milleti arasında başlayan sevgi ortamı günümüzde de devam etmektedir.Bu milletler bir birlerine karşı büyük bir sempati beslemektedirler.

KAYNAKÇA

- GENÇCAN , Mehmet İhsan, **Çanakkale Savaşlarından Altın Harfler .**
- TUNCOKU, A. Mete, **Anzakların Kaleminden Mehmetçik**, Ankara, 1997.
- KARATAY, Baha Vefa, **Mehmetçik ve Anzaklar**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1987.
- ROBERT, Rhodes James, **Gelibolu Harekatı**, Tercüme Eden: Haluk V. Saltıkgil, Belge Yayınları, 1965.
- ARTUÇ, İbrahim, **1915 Çanakkale Savaşları**, I.Baskı, Hastaş Yayınları, İstanbul, 1992.
- İĞDEMİR, Ulu, **Atatürk ve Anzaklar**, II.Baskı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara,1985.
- KAŞIKÇI, Ahmet, **Gelibolu**, II.Baskı, Emre Basımevi, İzmir, 1999.

- **Çanakkale Hatıraları**, I.Cilt,Arma Yayınları, Yayına Hazırlayan: Metin Martı.
- **Avustralya Resmi Tarihinde Gelibolu/ Çanakkale**, COMÜ Rektörlüğü, Atatürk ve Çanakkale Savaşlarını Araştırma Merkezi Yayınları, Neşre Hazırlayan: Abdurrahman Güzel, Çanakkale,1996.